

Szymon Kapłon

**OPRACOWANIE ADHORTACJI APOSROLSKIEJ BENEDYKTA XVI:
VERBUM DOMINI, NR 52. - 70.**

**Wykonane na potrzeby przygotowań do finału V edycji Archidiecezjalnego Konkursu
Wiedzy Liturgicznej.**

Wyłącznie jako pomoc dla uczestników konkursu oraz ich opiekunów.

(na prawach rękopisu)

Przypominamy, że podstawą zadań finałowych jest wyłącznie literatura konkursu, zamieszczona na naszej stronie: konkursliturgiczny.pl, a poniższe treści są jedynie pomocą w zrozumieniu i problemowym ujęciu ważniejszych zagadnień zawartych w literaturze.

KRAKÓW 2018

1. Garść pytań na początek

Jaka jest relacja między Pismem Świętym a Liturgią?

Jaka jest rola Słowa Bożego w liturgii, i jaką rolę odkrywa celebrowanie liturgii w interpretacji Słowa Bożego?

Dlaczego Bóg wiąże swoją łaskę z konkretnymi znakami materialnymi?

Dlaczego nie ma celebracji Eucharystii bez liturgii Słowa?

Dlaczego każdy sakrament jest związany ze słowem Bożym?

Jaka jest rola Słowa Bożego w sakramencie pojednania i namaszczenia chorych oraz w liturgii godzin i obrzędach błogosławieństw?

Jakie przełożenie na praktyczne aspekty celebracji liturgicznej mają powyższe zagadnienia?

2. O co nam właściwie chodzi? – odpowiedzi na pytania

Relacja: biblia - liturgia

Zadany tekst adhortacji na początku określony jest stosunek między Pismem Świętym i Liturgią. Jest to relacja obustronna. Z jednej strony liturgia czerpie ze Słowa Bożego czytania, modlitwy, pieśni. Z Biblii bierze się też znakomita większość znaków używanych w liturgii, zatem winny być one rozumiane i wyjaśniane właśnie przez pryzmat Bożego Słowa.

Z drugiej strony liturgia jest najwłaściwszym środowiskiem przyjmowania Słowa Bożego. Przyglądniemy się trzem aspektom przemawiającym za tą tezę. Po pierwsze: liturgia umożliwia pełne przyjęcie Słowa Bożego. W liturgii mamy do czynienia ze strukturą dialogiczną: nie tylko Bóg przemawia do swojego ludu, nie tylko lud słucha, ale ponadto odpowiada Bogu, zarówno w samej celebracji, jak i w życiu codziennym, do którego sprawowana liturgia go posyła. Ponadto liturgia jest uprzywilejowanym miejscem działania w sercach wiernych Ducha Świętego. To on sprawia, że Słowo Boże może zostać w naszych sercach przyjęte.

Po drugie: aktualność dzieła Bożego. W liturgii nie tylko wspominamy wydarzenia minione. Mocą Ducha Świętego zostają one uobecnione, aktualizowane – stają się naszym udziałem tu i teraz, w naszej konkretnej sytuacji. To samo tyczy się Pisma Świętego – nie czytamy go tylko po to, by przypomnieć sobie, że Jezus uzdrowił niewidomego od urodzenia, rozmawiał z Samarytanką, cierpiał na krzyżu i zmartwychwstał. Czytamy te teksty właśnie po to, aby to co Bóg dokonał raz w historii zbawienia dokonał także w naszym, konkretnym życiu.

Po trzecie: chrystocentryzm. Jezus interpretując teksty Pisma Świętego odnosił je do samego siebie i do Misterium Paschalnego – swojej męki, śmierci i zmartwychwstania. Nowy Testament kryje się w Starym, Stary Testament odsłania się w Nowym. Podobnie w liturgii – centrum i wydarzeniem wspomnianym na pierwszym miejscu jest błogosławiona męka, śmierć i zmartwychwstanie Chrystusa., uobecniane w czasie każdej Mszy świętej. Widać to także w strukturze roku liturgicznego – jego centrum to Triduum Paschalne, a świętem każdego tygodnia jest niedziela – dzień zmartwychwstania.

Związek słowa i sakramentu

Co do związku Pisma Świętego ze wszystkimi sakramentami, podkreślić należy *sprawczy charakter* Bożego Słowa. Już w pierwszym rozdziale księgi Rodzaju widzimy, że Słowo Boga jest równoważne z rzeczywistością. Każdy z sześciu dni stworzenia ma w sobie refren: *rzekł Bóg (...) i stało się*. Między Słowem Bożym, a tym co się dzieje nie ma żadnego rozdźwięku dlatego, że Bóg jest wszechmogący. Podobnie Chrystus, gdy mówi *chcę* dzieje się dokładnie to o czym mówi (np. Mk 1, 40-42). To samo tyczy się liturgii sakramentalnej: znaki sakramentalne gdy tylko są sprawowane przez ważnie wyświęconego szafarza, zgodnie z intencją Kościoła są ważne – gesty i słowa przy udzielaniu sakramentów z nienaruszoną pewnością sprawiają to co oznaczają.

Szczególnym przypadkiem relacji między słowem i sakramentem jest Eucharystia. Adhortacja wskazuje na biblijne podstawy mówienia o wewnętrznej jedności słowa Bożego i Eucharystii znajdujące się w 6 rozdziale ewangelii św. Jana i 24 rozdziale ewangelii św. Łukasza. Analizując ewangelię św. Jana zauważamy, że tak jak manna była darem oznaczającym Torę – słowo Boże, tak chleb Eucharystyczny jest prawdziwym ciałem Chrystusa – Słowa wcielonego. W drodze do Emaus przekazanej przez świętego Łukasza słowa Jezusa pozwalają poznać go dopiero w czasie łamania chleba. To samo dokonuje się w czasie Eucharystii – słowo Boże poprzedza i wyjaśnia celebrację Eucharystyczną, jednak jego pełne rozumienie nie jest możliwe bez uznania realnej obecności Pana w Eucharystii.

Sakramentalność Słowa

Bóg aby skomunikować się z człowiekiem przemówił w jego języku. Przez wcielenie Syna Bożego Bóg stał się człowiekiem. Jezus będąc jednocześnie prawdziwym Bogiem jest najprawdziwszym człowiekiem, bóstwo i człowieczeństwo w osobie Jezusa są bez rozłączenia. Oznacza to, że tajemnica Boga jest dla nas dostępna właśnie przez ciało Chrystusa – Jego ludzkie słowa i czyny jakich dokonał objawiają nam boską rzeczywistość. To nierozzerwalne połączenie znaku i rzeczywistości jaką oznacza nazywamy *sakramentalnością słowa*. Dziś Chrystus działa w sposób szczególny w sakramentach, gdzie sytuacja jest taka sama – słowa i znaki są zupełnie złączone z nadprzyrodzoną rzeczywistością, którą oznaczają. Aby jednak zobaczyć słowo Boże w *znakach* sakramentalnych, zobaczyć Boga działającego w historii każdego z nas trzeba patrzeć na nie oczami wiary.

W czasie Mszy świętej Chrystus jest obecny prawdziwie, rzeczywiście i substancjalnie pod postacią chleba i wina, jednak jest również rzeczywiście obecny w proklamowanym słowie Bożym. On rzeczywiście do nas mówi. Właśnie czyny i słowa w liturgii są ze sobą połączone i nie ma celebracji Eucharystii bez celebracji Słowa Bożego.

Wnioski praktyczne

Skoro powyżej była mowa o tak wzniosłej roli Słowa Bożego w sprawowaniu liturgii, szczególnie Eucharystycznej w numerach 57.-70. przedstawione są niektóre zagadnienia dotyczące bezpośredniego przełożenia na poszczególne aspekty celebracji, jakimi są: lekcjonarz, homilia, posługa lektoratu, związek Słowa Bożego z sakramentem pojednania i namaszczenia chorych, Liturgia Godzin, związek Słowa Bożego i obrzędów błogosławieństw, celebracje słowa Bożego, milczenie, Ewangeliarz, ambona, śpiewanie czytań oraz śpiew liturgiczny.

3. Wyjaśnienie trudniejszych pojęć i wyrazów łacińskich użytych w tekście

Dei Verbum – (łac. Słowo Boże) konstytucja dogmatyczna (dekret najwyższej rangi) o Objawieniu Bożym soboru Watykańskiego II, ogłoszona przez Pawła VI w 1965r.

Hermeneutyka (od. gr. z gr. ἑρμηνεύειν [Hermeneuein] – objaśniać, interpretować) – sztuka objaśniania, interpretacji, pogłębiania rozumienia.

Munus (łac.) – posługa, funkcja, obowiązek

Ministerium (łac.) – posługa, urząd

Benedykcyjonał – (od łac. *benedictio* - błogosławieństwo) – dawniej: księga zawierająca uroczyste biskupie błogosławieństwa, których udzielano w czasie mszy pontyfikalnej, tuż przed Komunią. Obecnie sposób udzielania błogosławieństw opisany jest w *Obrzędach Błogosławieństw*.

Verbo crescente, verba deficiunt – dosł. Kiedy Słowo wzrasta, słowa znikają (sentencja świętego Augustyna, znaczenie: Kiedy wzrasta Słowo Boże, ludzkie słowa znikają)